

Sygn. akt. I ACa 712/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie Wydział I Cywilny

w składzie:

<u>Przewodniczący</u>	SSA Andrzej Palacz
Sędziowie:	SA Kazimierz Rusin SA Dariusz Mazurek (spraw.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Cecylia Solecka

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2015 r. na rozprawie

sprawy z powództwa **M. B.**

przeciwko **(...) Sp. z o.o. w K.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu

z dnia 29 września 2014 r., sygn. akt I C 330/13

I. **z m i e n i a** zaskarżony wyrok o tyle, że zasądza odsetki ustawowe od należności wymienionej w pkt. I sentencji od dnia 4 sierpnia 2012 r,

II. **o d d a l a** apelację pozwanego w pozostałej części,

III. **z a s ą d z a** od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2.700 zł (dwa tysiące siedemset) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego .

UZASADNIENIE

Powód M. B. domagał się zasądzenia od pozwanego (...) Sp z o.o. K. kwoty 81 006,60 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 2 maja 2011r. oraz kosztów procesu.

Rozstrzygając o żądaniu powoda wyrokiem z dnia 29 września 2014 r. Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu zasądził od pozwanej spółki na rzecz powoda kwotę 81 006, 60 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 4 lipca 2012 r. W pozostałym zakresie powództwo oddalił i zasądził od pozwanego na rzecz powoda tytułem zwrotu kosztów procesu kwotę 7668 zł.

W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że rozstrzygnął sprawę w oparciu o następujące ustalenia faktyczne:

Powoda łączyły więzy przyjaźni z C. P., który w 2010r. był jedynym wspólnikiem pozwanej spółki. C. P. oraz prowadzona przez niego spółka znaleźli się w dramatycznej sytuacji finansowej z uwagi na brak środków na dalszą działalność. C. P. zwrócił się do powoda o udzielenie pomocy finansowej polegającej na zapłacie niektórych zobowiązań spółki wobec jej wierzycieli. W dniu 23 grudnia 2010r. pomiędzy powodem i C. P. działającym w imieniu spółki doszło do zawarcia umowy na podstawie której powód zobowiązał się do zapłaty za spółkę jej zobowiązań wobec (...) Bank SA, (...) sp. z o.o. w K., T. P., (...) S.A. i I. P..

Zgodnie z zawartą przez strony umową powód dokonał w okresie od 23 grudnia 2010r. do 23 marca 2011r. ustalonych przez Sąd Okręgowy płatności na rzecz wskazanych wyżej podmiotów w łącznej wysokości 81 006,60 zł. Strony uzgodniły, że kwota odpowiadająca wysokości dokonanych przez powoda wpłat za spółkę zostanie zwrócona najpóźniej do dnia 30 kwietnia 2011 r. W tym terminie pozwana spółka nie dokonała zwrotu pieniędzy.

Według ustaleń Sądu Okręgowego w dniu 21 kwietnia 2011r. C. P. zawarł z osobami będącymi obecnie wspólnikami pozwanej spółki umowę sprzedaży udziałów. Powód wobec nie spełnienia przez spółkę świadczenia zwrócił się do pozwanej spółki z wezwaniem o zapłatę. W wyniku tego rozpoczęły się negocjacje z obecnymi wspólnikami, które jednak nie zakończyły się zawarciem porozumienia i zwrotem pieniędzy przez pozwaną. Powód formalnie wezwał pozwaną w dniu 17 lipca 2012r. do zapłaty kwoty 81 006,60 z odsetkami ustawowymi od dnia 2 maja 2011r. Wezwanie to zostało doręczone pozwanej spółce w dniu 31 lipca 2012 r.

Dokonując oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy wskazał, że ustalenia faktyczne, które poczynił oparł o dowody z dokumentów wskazanych w uzasadnieniu wyroku oraz zeznań świadka M. D. i zeznania powoda. Przeprowadzone dowody osobowe sąd ocenił jako wiarygodne, korespondujące logicznie z całym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Oceniał, że wiarygodność dowodów przeprowadzonych na wniosek powoda nie została podważona przez stronę przeciwną. Wskazał przyczyny, z powodu których pominął wnioskowany przez stronę pozwaną wniosek o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków.

W oparciu o taką ocenę materiału dowodowego i poczynione ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy ocenił, że żądanie powoda zasługuje niemal w całości na uwzględnienie. Sąd Okręgowy rozważył, że powód wykazał zgodnie z zasadami dowodzenia obowiązującym w polskim procesie cywilnym istnienie ważnego zobowiązania wynikającego z zawartej przez strony umowy, na podstawie którego pozwana spółka miała obowiązek spełnienia świadczenia pieniężnego na rzecz powoda w kwocie wskazanej w żądaniu pozwu. Sąd ocenił, że pozwana spółka nie wykazała środkami dowodowymi swoich twierdzeń co do zawarcia przez strony przedwstępnej umowy sprzedaży udziałów na podstawie której wpłacona przez pozwanego kwota stanowić miała zadatek. Przyjmując niewiarygodność twierdzeń pozwanych w tym zakresie Sąd Okręgowy wskazał przede wszystkim na wzajemnie sprzeczne oświadczenia składane w tym zakresie przez pozwaną w toku procesu oraz brak jakichkolwiek dowodów na potwierdzenie stanowiska pozwanej. W uzasadnieniu wyroku Sąd Okręgowy wskazał, że na skutek omyłki uwzględnił żądanie co do odsetek od błędnie przyjętej daty i wskazał że prawidłową datą wymagalności świadczenia jest 4 sierpnia 2012 r.

Z takim rozstrzygnięciem Sądu Okręgowego nie zgodziła się pozwana spółka. Zaskarżając wyrok w części uwzględniającej powództwo i rozstrzygającej o kosztach procesu pozwana domagała się zmiany wyroku poprzez oddalenia żądania powoda w całości i zarzuciła:

- Naruszenie przepisów postępowania art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie błędnych ustaleń faktycznych, że pomiędzy stronami doszło do zawarcia umowy w na podstawie której powód miał regulować zaległości pozwanej;

- Naruszenie z art. 217 k.p.c. i 328 § 2 k.p.c. polegające na bezzasadnym nie przesłuchaniu w charakterze strony B. K. i oparcie rozstrzygnięcia na niepełnym materiale dowodowym oraz nie rozważenia materiału dowodowego w sposób bezstronny.

Apelujący zarzucił również naruszenie prawa materialnego art. 394 k.c. poprzez ocenę, że dokonane przez powoda płatności nie stanowiły wykonania zobowiązania z tytułu zadatku.

W odpowiedzi na apelację powód domagał się oddalenia apelacji pozwanego i zasądzenia od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie rozpoznając apelacji pozwanego zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, poza zakresem wynikającym z popełnionego przez Sąd Okręgowy błędu w ustaleniu daty wymagalności świadczenia.

Ocenę zarzutów zawartych w apelacji pozwanego należało rozpocząć od analizy zarzutów dotyczących naruszenia przepisu postępowania, gdyż prawidłowo ustalony stan faktyczny determinuje rozważania co do zasadności zarzutów dotyczących naruszenia prawa materialnego. Tylko nieobarczone błędem ustalenia faktyczne, będące wynikiem należytej przeprowadzonego postępowania dowodowego mogą stanowić podstawę oceny prawidłowości rozstrzygnięcia w kontekście twierdzeń o naruszeniu przepisów prawa materialnego.

Sąd II instancji uznaje ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy za w pełni prawidłowe i jako takie przyjmuje je za własne.

Według twierdzeń apelującego ustalony w sprawie stan faktyczny sąd oparł o niepełny materiał dowodowy, bez rozważenia treści przeprowadzonych dowodów, co było podstawą do sformułowania zarzutu naruszenia artykuł 233 § 1 k.p.c. i 217 oraz 328 § 2 k.p.c.

Z taką oceną nie sposób się jednak zgodzić mając na uwadze, że zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, poza głośnymi twierdzeniami pozwanej spółki, nie zawiera żadnych dowodów przeprowadzonych na okoliczności wskazane przez pozwaną.

Zawarte w sprzeciwie od nakazu zapłaty wnioski dowodowe pozwanego, przy pomocy których pozwany zamierzał wykazać fakt zawarcia przez strony przedwstępnej umowy zbycia udziałów spółki zostały pominięte przez Sąd Okręgowy postanowieniem dowodowym z dnia 17 maja 2013 r (k.143), a wniosek o przesłuchanie w charakterze strony pozwanej członka Zarządu B. K. postanowieniem dowodowym wydanym na posiedzeniu na którym zamknięto rozprawę.

Pozwany w toku procesu w przewidzianym w ustawie kodeks postępowania cywilnego trybie nie zarzucił naruszenia przez Sąd Okręgowy przepisów postępowania, poprzez złożenie zastrzeżenia na podstawie art. 162 k.p.c. Również we wniesionej apelacji pozwany nie domagał się na podstawie art. 381 k.p.c. przeprowadzenia pominiętych przez sąd pierwszej instancji dowodów w postępowaniu apelacyjnym. Skutkiem niezgłoszenia przez stronę zastrzeżenia do protokołu dotyczącego naruszenia prawa procesowego przez sąd rozpoznający sprawę w pierwszej instancji jest brak możliwości rozpoznania tego zarzutu przed sądem drugiej instancji. Poglądy orzecznictwa na ten temat przedstawione zostały szeroko przez powoda w złożonej odpowiedzi na apelację (k. 6). Sąd Apelacyjny całkowicie podziela zaprezentowane przez powoda poglądy i nie widzi potrzeby ponownego ich powtarzania.

Niezależnie jednak od wskazanych przez sąd pierwszej instancji motywów z powodu których pominięte zostały wnioski dowodowe zgłoszone przez pozwanego Sąd Apelacyjny ocenia, że sformułowane przez pozwanego wnioski dla wykazania swoich twierdzeń nie były przydatne do poczynienia ustaleń faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 217 § 2 k.p.c.).

Zgodnie z art. 180 ustawy z dnia 15 września 2000r. kodeks spółek handlowych

do dokonania czynności zbycia udziałów lub zastawu wymaga się formy pisemnej z podpisami notarialnie poświadczonymi.

Wymóg zachowania szczególnej formy dla zbycia udziałów, zastrzeżono w cytowanym przepisie pod rygorem nieważności (art. 73 § 2 zd. 1 k.c. w zw. z art. 2 k.s.h.). Nieprzedstawienie przez pozwaną spółkę jakichkolwiek okoliczności które uprawdopodobniały istnienie dokumentu wywołuje zgodnie z art. 246 k.p.c. ograniczenia co do

możliwości prowadzenia na tę okoliczność dowodów osobowych. Zgodnie z dyspozycją art. 246 k.p.c. dowodzenie faktu dokonania (lecz także, jak podkreśla się w nauce, treści, przynajmniej w takim zakresie, w jakim ma ona istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy) konkretnej czynności prawnej (dla której zachowano wymaganą formę pisemną - niezależnie od jej rodzaju) pomiędzy uczestnikami tej czynności za pomocą środków dowodowych w postaci zeznań świadka lub przesłuchania strony jest dopuszczalne wyłącznie w wypadkach taksatywnie wskazanych w tym przepisie (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 10 maja 1968 r., I PR 69/68, OSNC 1969, nr 3, poz. 53; wyrok SN z dnia 12 grudnia 1973 r., II CR 668/73, LEX nr 7356).

Część ostatnia art. 246, odsyłająca do dyspozycji art. 74 § 2 k.c., dotyczy wyłącznie przypadków niezachowania wymaganej dla czynności prawnej formy pisemnej do celów dowodowych (ad probationem) (vide: uzasadnienie wyroku SN z dnia 7 lutego 2001 r., V CKN 204/00, LEX nr 53122). Dopuszczalność w tej sytuacji przeprowadzenia wskazanych w art. 246 k.p.c. środków dowodowych na fakt dokonania czynności prawnej pomiędzy jej uczestnikami będzie uzależniona od zgody na to obu stron (jak ujmuje się w nauce, również dorozumianej) bądź uprawdopodobnienia faktu dokonania czynności prawnej na piśmie. Sąd może również dopuścić wymienione dowody, jeżeli ze względu na szczególne okoliczności sprawy uzna to za konieczne. "Uprawdopodobnienie za pomocą pisma" (art. 74 § 2 k.c. w zw. z art. 246 k.p.c.) stanowi tzw. początek dowodu na piśmie. Jednak rozważanie tych ostatnich okoliczności nie było w niniejszej sprawie konieczne z uwagi na to, że przewidziana w art. 180 k.s.h. forma czynności prawnej zastrzeżona została pod rygorem nieważności. Ocena powyższa oznacza, że w toku postępowania przed sądem pierwszej instancji pozwana spółka nie przedstawiła dopuszczalnych przez prawo dowodów dla wykazania swoich twierdzeń ewentualnie dla zaprzeczenia okoliczności wynikających z dowodów przedstawionych przez powoda. W konsekwencji powyższego Sąd Apelacyjny ocenił, że zarzucane w apelacji przez pozwaną naruszenie przepisów postępowania przez sąd pierwszej instancji nie miało w sprawie miejsca.

Przystępując do oceny zastosowanego przez Sąd Okręgowy prawa materialnego Sąd Apelacyjny stwierdza, niewątpliwym mankamentem zaskarżonego wyroku jest niewskazanie w uzasadnieniu wyroku w sposób prawidłowy podstawy prawnej rozstrzygnięcia. Pomimo oparcia rozstrzygnięcia o prawidłowe ustalenia faktyczne Sąd Okręgowy w uzasadnieniu wyroku ograniczył swoje rozważania do oceny braku podstaw zastosowania przez pozwanego możliwości zatrzymania zapłaconych przez powoda kwot jako zadatku (art. 394 § 1 k.c.). Treść oświadczeń woli złożonych przez powoda i C. P. - jako przedstawicielem pozwanej spółki - Sąd Okręgowy ustalił na podstawie przeprowadzanych dowodów osobowych (zeznania świadka M. D. k.222 - 223, zeznania powoda M. B. k.254). i na tej podstawie sąd pierwszej instancji ustalił, że przedmiotem zawartej umowy było spłacenie przez powoda zobowiązań pozwanej spółki wobec jej wierzycieli. Przedmiotem zapłaty miały być konkretne długi spółki wskazywane na bieżąco powodowi przez C. P.. Na tej podstawie powód dokonał płatności należności na rzeczy podmiotów wskazanych w uzasadnieniu wyroku sądu pierwszej instancji (strona czwarta uzasadnienia). Wysokość wpłat udokumentowanych przez powoda dowodami przelewów wynosiła 81 006,60 zł. Wszystkie wykonane przez powoda wpłaty dotyczyły należności wymagalnych. Okoliczności jakich doszło do zawarcia umowy ustalone na podstawie zeznań świadka oraz zeznań powoda dawały podstawę do oceny, że zawarta przez stronę miała charakter umowy pożyczki (art. 720 § 1 k.c.). O takim charakterze umowy świadczą jej elementy przedmiotowo istotne. Przedmiotem umowy była określona kwota pieniężna, którą powód zobowiązał się pozostawić do dyspozycji pozwanej spółki na określony czas. Jednocześnie biorąca pożyczkę spółka działając poprzez C. P., który zgodnie z umową spółki był upoważniony do jej jednoosobowej reprezentacji, zobowiązała się do zwrotu pieniędzy w określonym przez strony terminie. Oceny charakteru umowy nie zmienia okoliczność, że powód dokonywał wpłat należności w imieniu pozwanego, skoro taki sposób dysponowania pożyczonymi pieniędzmi wynikał z treści zawartego porozumienia (zeznania powoda M. B.). Również okoliczność, że strona umowy nie przewidziała dla dającego pożyczkę jakiegokolwiek wynagrodzenia, nie pozbawia zawartej przez strony umowy charakteru umowy pożyczki. Bowiem zgodnie z art. 720 § 1 k.c. ustawodawca nie uczynił tego elementu elementem przedmiotowo istotnym dla tego typu umowy.

Inaczej też niż to jest w przypadku umowy o zbyciu udziałów spółki, ustawodawca dla zawarcia umowy pożyczki przenoszącej wartość 5000 zł przewidział w art. 720 § 2 k.c. formę pisemną, ale tylko dla celów dowodowych (ad probationem). W sytuacji gdy dokonanie czynności prawnej uprawdopodobnione zostało dowodami w postaci

dokumentu (dyspozycja polecenia przelewu podpisana przez powoda) to zgodnie z art. 246 k.p.c. istniała możliwość przeprowadzenia dowodów osobowych na okoliczność zawarcie umowy pożyczki. Ponadto dopuszczenie przez sąd pierwszej instancji na tę okoliczność dowodów z zeznań świadka oraz powoda nie było przedmiotem zarzutu naruszenia przepisów postępowania sformułowanych przez pozwaną spółkę w apelacji. Sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, natomiast wiążą go zarzuty dotyczące naruszenia przepisów postępowania z wyjątkiem nieważności postępowania (Uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów - zasada prawna z dnia 31 stycznia 2008 r. III CZP 49/07 OSNC 2008/6/55).

Stwierdzone przez Sąd Apelacyjny uchybienie polegające na nie wskazaniu przez Sąd Okręgowy jako podstawy rozstrzygnięcia art. 720 § 1 k.c. w związku z 323 § 1 k.c. nie miało znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, skoro Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy ocenił, że podstawę świadczenia przez pozwaną spółkę stanowiła zawarta przez strony umowa, a zatem nie uchylił się od rozpoznania istoty sprawy.

Ze wskazanych wyżej względów Sąd Apelacyjny nie znajdując podstaw faktycznych i prawnych do uwzględnienia apelacji wniesionej przez pozwaną spółkę – poza zmianą na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. rozstrzygnięcia w zakresie daty wymagalności świadczenia, co wynikało z ewidentnej pomyłki, która stwierdził Sąd Okręgowy już w uzasadnieniu wyroku - na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację pozwanego w pozostałym zakresie.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł na zasadzie odpowiedzialności za wynik sprawy (art. 98 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.).

Na zasądzone od pozwanego na rzecz powoda koszt składa się wynagrodzenia profesjonalnego pełnomocnika reprezentującego powoda w wysokości odpowiadającej § 6 pkt 6 i § 13 ust. 1 pkt 2 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r w sprawie opłat za czynności adwokackie (...).